

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2015/44 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2018/60

Karar Tarihi:21/6/2018

R.G. Tarih – Sayı:29/11/2018 – 30610

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Demokrasi Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Sosyalist Demokrasi Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiyeye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Sosyalist Demokrasi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Sadettin CEYHAN tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı muhasebe kayıtlarının tutulduğu işletme hesabı defterinin aslı yerine fotokopisi gönderilmiş, fotokopi olan bu defter de 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesi gereğince Seçim Kurulu Başkanı tarafından mühürlenip onaylanmamıştır.

5. 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin altıncı fıkrasında “*Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.*” denilmek suretiyle Parti defterlerinin ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenip tasdik edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 113. maddesinde de “*Bu Kanunun 60ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.*” denilmiştir.

7. Bu nedenlerle defterlerin aslını göndermeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine istinaden Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirlerinin 82.477,91 TL, giderler toplamının 92.250,19 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 900,00 TL olup bunun tamamı aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin 2014 yılı defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'un 61 ila 69. maddelerine uygun olarak sağlanmadığı sonucuna varılmıştır.

Parti Genel Merkezinin 2014 yılı gelirini oluşturan Ankara il ve Mersin il teşkilatları tarafından ödenen ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 900,00 TL Genel Merkez giriş aidatı gelirlerinin belgeleri gönderilmemiştir.

Makbuz Tarihi	Makbuz Numarası	Teşkilat Adı	Tutar (TL)
30.12.2014	A 1701	Ankara İl Teşkilatı	200,00
30.12.2014	B 01302	Mersin İl Teşkilatı	700,00
		Toplam:	900,00

Partinin 23/10/2015 tarihinde kapatılmış olması nedeniyle Parti yetkililerinden kimseye ulaşılamamış ve Partiyeye herhangi bir bildirimde bulunulamamıştır.

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün "*Mali denetimde esasın incelenmesi*" başlıklı 52. maddesinin (2) numaralı bendinde işin esasına ilişkin incelemenin siyasi partilerin gelir ve giderlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığı yönlerinden yapılacağı, doğruluk incelemesinin kesin hesapların dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemeyi kapsayacağı, kanuna uygunluk incelemesinin ise gelirlerin ve giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak yapıp yapılmadığının tespitine yönelik olacağı ifade edilmekte; (3) numaralı bendinde ise görevli denetçilerin partilerin genel merkezleri ile incelenmesi öngörülen il teşkilatlarının parti defterlerinin, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgeleri inceleyerek kesin hesaplarla karşılaştıracakları, gerektiğinde ilgili siyasi partilerin her kademedeki yetkililerinden bu konular

hakkında doğrudan bilgi isteyebilecekleri, istenilen bilgilerle bunların dayanağını oluşturan evrak ve belgelerin geciktirilmeksizin verilmesinin zorunlu olduğu hükmü yer almaktadır.

2820 sayılı Kanun'un "Gelirlerin sağlanmasında usul" başlıklı 69. maddesinde " Bir siyasi partinin bütün gelirleri, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edilir./ Siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bastırılan ve parti teşkilat kademelerine gönderilen gelir makbuzlarının seri ve sıra numaralarına ait kayıtlar parti genel merkezinde tutulur. Parti teşkilat kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlar dolayısıyla parti merkez karar ve yönetim kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar. / Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır. / Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır." hükmü yer alırken 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir." ve 76. maddesinin üçüncü fıkrasında "Bu Kanun'un 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir." hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince bir siyasi partinin bütün gelirleri o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edilmesi, siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirlerinin parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınması gerekmektedir. Bu sebeple belgelendirilmeyen toplam 900,00 TL parti gelirinin 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri gereği Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

12. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 81.577,91 TL olup bunun 1.780,00 TL'si üye giriş aidatından, 28.950,00 TL'si üye yıllık aidatından, 47.060,00 TL'si bağış gelirlerinden, 3.787,91 TL'si ilçe paylarından oluşmaktadır.

13. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

14. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 10.801,91 TL olup bunun 360,00 TL'si basın yayın gideri, 889,66 TL'si taşıma gideri, 8.400,00 TL'si kira gideri, 1.152,25 TL'si ısınma aydınlanma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

15. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Sosyalist Demokrasi Partisi Genel Merkez 2014 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda ayrıntısı belirtilen harcamalara ilişkin belgelerin sunulmadığı görülmüştür.

Numara	Yevmiye Tarihi ve No'su	Yevmiye No'su	Harcama Türü	Tutar (TL)
1	08.01.2014	1	Enerjisa Elektrik Perakende Satış A.Ş	76,50
2	09.01.2014	2	Türk Telekomünikasyon	48,08
3	09.01.2014	3	Ankara Su ve Kanalizasyon	30,93
4	09.01.2014	4	Ankara Su ve Kanalizasyon	50,04
5	09.01.2014	5	Ankara Su ve Kanalizasyon	49,72
6	31.01.2014	8	Enerjisa Elektrik Perakende Satış A.Ş	49,20
7	13.03.2014	13	Enerjisa Elektrik Perakende Satış A.Ş	49,40
8	09.04.2014	16	Başkent EDAŞ	48,30
9	09.04.2014	17	Başkent EDAŞ	41,40
10	03.06.2014	23	Enerjisa Elektrik Perakende Satış A.Ş	15,40
11	03.06.2014	24	Enerjisa Elektrik Perakende Satış A.Ş	97,60

Esas Sayısı:2015/44 (Siyasi Parti Mali Denetimi)**Karar Sayısı:2018/60**

12	03.06.2014	25	Ankara Su ve Kanalizasyon	54,64
13	12.06.2014	27	Ankara Gazete	205,00
14	20.06.2014	30	Ankara Gazete	155,00
15	27.06.2014	32	Ankara Su ve Kanalizasyon	33,96
16	05.07.2014	34	Kira Gideri	1.400,00
17	04.08.2014	36	Kira Gideri	1.400,00
18	05.09.2014	41	Kira Gideri	1.400,00
19	05.10.2014	49	Kira Gideri	1.400,00
20	05.11.2014	55	Kira Gideri	1.400,00
21	03.12.2014	63	Türk Telekomünikasyon	88,25
22	05.12.2014	65	Kira Gideri	1.400,00
23	22.12.2014	68	Ankara Su ve Kanalizasyon	204,95
24	22.12.2014	69	Ankara Su ve Kanalizasyon	44,98
			TOPLAM:	9.743,35

Partinin 23/10/2015 tarihinde kapatılmış olması nedeniyle Parti yetkililerinden kimseye ulaşamamış ve Partiye herhangi bir bildirimde bulunulamamıştır.

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü'nün “*Mali denetimde esasın incelenmesi*” başlıklı 52. maddesinin (2) numaralı bendinde işin esasına ilişkin incelemenin siyasi partilerin gelir ve giderlerinin doğru ve kanuna uygun olup olmadığı yönlerinden yapılacağı, doğruluk incelemesinin kesin hesapların dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemeyi kapsayacağı, kanuna uygunluk incelemesinin ise gelirlerin ve giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak yapılıp yapılmadığının tespitine yönelik olacağı ifade edilmekte; (3) numaralı bendinde ise görevli denetçilerin partilerin genel merkezleri ile incelenmesi öngörülen il teşkilatlarının parti defterlerinin, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgeleri inceleyerek kesin hesaplarla karşılaştıracakları, gerektiğinde ilgili siyasi partilerin her kademedeki yetkililerinden bu konular hakkında doğrudan bilgi isteyebilecekleri, istenilen bilgilerle bunların dayanağını oluşturan evrak ve belgelerin geciktirilmeksizin verilmesinin zorunlu olduğu hükmü yer almaktadır.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında ise “*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*” denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partilerin gelir ve giderlerinin esastan incelenmesi sırasında parti defterleri, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgelerin kesin hesaplar ile uyumlu olması gerekmektedir. Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise gider belgeler içinde toplam değeri 9.743,35 TL olan harcamalara ait fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip herhangi bir tevsik edici belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla parti tarafından yapılan kanıtlayıcı herhangi bir belgesi sunulmayan 9.743,35 TL tutarında parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

16. Parti il örgütlerinin giderleri 81.448,28 TL olup bunun 1.595,00 TL'si basın yayın giderlerinden, 268,75 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 4.229,59 TL'si taşıma giderlerinden, 5.000,00 TL'si tanıtım propaganda giderlerinden, 62.947,78 TL'si kira giderlerinden, 2.910,25 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik giderlerinden, 900,00 TL'si genel merkez giriş aidatı giderlerinden, 4.596,91 TL'si teşkilata yardım giderlerinden oluşmaktadır.

17. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

18. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Esas Sayısı:2015/44 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2018/60

Sosyalist Demokrasi Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Belgelendirilmeyen 9.743,35 TL gider ve 900,00 TL gelir olmak üzere toplam 10.643,35 TL karşılığı parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 82.477,91 TL gelir ve 92.250,19 TL giderin Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

C. Parti defterinin aslını göndermeyen ve ilçe seçim kuruluna onaylatmayan parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 113. maddesine istinaden Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

21/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ